

Forslag

til

Lov om ændring af lov om priser og avancer.

Fremsat den 17. august 1976 af *handelsministeren*.

§ 1.

I lov nr. 59 af 15. februar 1974 om priser og avancer foretages følgende ændringer:

1. § 1 affattes således:

„§ 1. Loven har til formål gennem tilsyn med priser at bidrage til den økonomiske stabilisering samt gennem tilsvarende foranstaltning over for takster, honorarer og avancer at bidrage til gennemførelse af en indkomstudvikling inden for de berørte erhverv på linie med den indkomtpolitiske målsætning for samfundet som helhed.“

2. I § 2, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

„Monopoltilsynet skal navnlig føre tilsyn med udviklingen inden for konkurrencebeskyttede erhverv.“

3. I § 2 indsættes som stk. 3:

„Stk. 3. Såfremt monopoltilsynet skønner, at der på mere betydende områder vil kom-

me en pris- og omkostningsudvikling, som væsentligt afviger fra de mål, der er opstillet for den af folketingsvedtagne økonomiske stabiliseringspolitik, påhviler det tilsynet omgående at afgive indberetning herom til handelsministeren.“

4. I § 7 indsættes som stk. 2:

„Stk. 2. For tjenesteydelser inden for liberale erhverv tages der endvidere hensyn til indtægtsniveauet, således at det ved fastsættelse af forskrifter tilstræbes, at indkomstudviklingen inden for den berørte branche står i et rimeligt forhold til indkomstudviklingen for lønmodtagerne.“

§ 2.

Lovforslaget kan stadfæstes straks efter vedtagelsen.

§ 3.

Loven træder i kraft den 1. marts 1977 og bortfalder den 28. februar 1979.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Som et led i den økonomiske stabiliseringspolitik er det nødvendigt også at have en lovgivning, der giver mulighed for at drage omsorg for, at prisudviklingen så vidt muligt tilpasser sig de overordnede mål for stabiliseringspolitikken. Hertil kommer, at der specielt i den nu foreliggende situation også er behov for via prislovgivningen at kunne tage indkomtpolitiske hensyn.

Den gældende avancestoplov af 11. marts 1975 med ændringer af 26. februar 1976 udløber efter sit

Handelsmin. j. nr. 222-9-76.

indhold den 28. februar 1977 og vil ikke kunne forlænges, idet den efter at have været gældende i 2 år har udtømt sine virkninger. At gennemføre en anden lovgivning, som indeholder obligatoriske bestemmelser for fastlåsning af priser eller avancer, vil heller ikke være en hensigtsmæssig fremgangsmåde, da en sådan lovgivning må bygge på samme udgangspunkt som avancestoploven og derved være uden større virkning allerede fra lovens vedtagelse.

Den gældende permanente lov inden for prisområdet er pris- og avanceloven af 15. februar 1974.

Denne lov er et velegnet instrument i monopoltilsynets hånd også med henblik på at medvirke til, at målene for den indkomstpolitiske løsning holdes. Denne lov giver nemlig i modsætning til de stive og obligatoriske regler i en stoplov mulighed for en mere fleksibel og dermed i realiteten mere effektiv administration, som ud af en lang række indgrebsbeføjelser i hvert enkelt tilfælde vil kunne vælge det mest egnede indgreb.

I den foreliggende situation er der imidlertid behov for at foretage visse ændringer for at give loven et indkomstpolitisk sigte og for at pålægge monopoltilsynet i den kommende overenskomstperiode at lægge særlig vægt på en skærpet prisovervågning af de konkurrencebeskyttede erhverv. De erhverv, der arbejder uden særlig konkurrence fra udlandet, har haft mulighed for at tilpasse sig en stærkere omkostningsudvikling end eksporterhverv og importkonkurrerende erhverv.

Endvidere findes det nødvendigt at foreslå, at monopoltilsynet, når det griber ind over for de liberale erhverv, tager hensyn til, at indkomstudviklingen for disse erhverv skal ligge på linie med indkomstudviklingen for de højerelønnede lønmodtagere.

I de tilfælde, hvor monopoltilsynet under sin prisovervågning bliver opmærksom på udviklingstendenser, der vil kunne indebære en overskridelse af den almindelige indkomstpolitiske målsætning, er det af betydning, at monopoltilsynet hurtigt giver indberetning herom til regeringen, handelsministeren. Der stilles derfor forslag om en ændringsbestemmelse, som pålægger tilsynet en sådan pligt.

Loven er knyttet til det forlig, som er indgået for den økonomiske politik for overenskomstperioden 1977-79, og det foreslås derfor, at den udløber den 28. februar 1979.

Den skærpede prisovervågning, som pålægges monopoltilsynet, vil betyde en personalekrævende intensivering af tilsynets arbejde på dette område. Hertil kommer, at det i lovforslaget forudsættes, at omfanget af indgrebene over for de liberale erhverv og de konkurrencebeskyttede erhverv skal forøges. En rimelig opfyldelse af lovens mål vil indebære ansættelse af yderligere 3 akademiske medarbejdere i monopoltilsynet. Foruden de hermed forbundne lønningsudgifter må der forudses væsentlige stigninger i udgifterne til rejsevirkomhed, publikationer og fremmede tjenesteydelser i form af revisorbistand og edb-kørsel. De samlede merudgifter skønnes på årsbasis at ville andrage 600.000 kr.

Til § 1, nr. 1.

Hidtil har prislovgivningen i det store og hele haft et prispolitisk sigte, d.v.s. at man har anskuet priserne ud fra en omkostningssynsvinkel ud fra ønsket om gennem kontrol med erhvervslivets omkostningskalkulationer at hindre en inflationær udvikling. Et hovedelement i det nu indgåede forlig om den økonomiske politik er imidlertid indkomstpolitikken. Der opstår herefter behov for at anskue prisudviklingen også fra en indkomstpolitisk synsvinkel, således at der lægges større vægt på at bedømme de elementer i prisdannelsen, som repræsenterer de erhvervsdrivendes samlede indtjening. Dette søges tilvejebragt ved gennem en ændring af formålsbestemmelsen i pris- og avancelovens § 1 at inddrage indkomstudviklingen i overvejelserne, når man bedømmer, om der er behov for indgreb over for takster, honorarer og avancer.

Til § 1, nr. 2.

En skærpet prisovervågning må indgå som et vigtigt moment i stabiliseringspolitikken. Ved det forslag, som fremsættes under dette punkt, fremhæves især betydningen af prisovervågning over for de konkurrencebeskyttede erhverv. De for aktiv konkurrence udsatte eksporterende og importkonkurrerende erhverv synes for øjeblikket at pådrage sig mindre interesse.

Med betegnelsen konkurrencebeskyttede erhverv sigtes først og fremmest til erhverv, som er beskyttet mod konkurrence fra udlandet, d.v.s. detailhandel, bygge- og reparationshåndværk, service- og tjenesteydelser, herunder de liberale erhverv. Tanken er at koncentrere bestræbelserne på prisfronten om hjemmemarkedserhvervene og det vil derfor kunne komme på tale at inddrage forskellige produktionsvirksomheder, som i det store og hele arbejder uden effektiv konkurrence fra udlandet.

Der er også grund til at pege på de momenter af konkurrencebeskyttelse, som kan ligge i anvendelsen af vejledende priser og rabat- og bonusskalaer, idet konkurrencen, når sådanne fremgangsmåder anvendes, hyppigt vil være mindre effektiv på grund af markedets manglende gennemsigtighed.

Til § 1, nr. 3.

Monopoltilsynet har ganske vist efter pris- og avanceloven af 1974 mulighed for at gribe ind i situationer, hvor der efter tilsynets skøn må antages i den nærmere fremtid at ville komme store pristigninger, men den typiske indgrebssituation er den, hvor tilsynet har konstateret, at der tages urimelige priser.

Indgreb på basis af formodninger om en kom-

mende prisudvikling kan være vanskelige at foretage, da de betydelige krav til dokumentation for indgrebs berettigelse, som må stilles for ethvert indgreb, ifølge sagens natur hyppigt ikke vil kunne opfyldes.

Hertil kommer, at den uheldige pris- eller omkostningsudvikling kan have en sådan karakter, at problemet ikke kan løses alene ved indgreb over for priserne, men at der er behov for andre foranstaltninger f. eks. vedrørende vareforsyningen. Endvidere kan udviklingen tænkes at ville finde sted på omkostningsområder, som tilsynet ikke er beføjet til at gribe ind i, f. eks. lønninger, husleje og offentlige takster.

Der foreslås derfor pålagt monopoltilsynet en pligt til at give indberetning til handelsministeren om sådanne forhold.

Til § 1, nr. 4.

I denne bestemmelse foreslås det, at monopoltilsynet ved indgreb over for takstfastsættelsen inden for liberale erhverv skal tage hensyn til, at indkomstudviklingen inden for den berørte branche står i et rimeligt forhold til indkomstudviklingen for lønmodtagere.

Ved valget af de lønmodtagere, som man skal sammenligne med, må man tilstræbe, at de enkelte liberale erhvervsgrupper sammenlignes med tilsvarende lønmodtagere, således at f. eks. de liberale erhvervsgrupper, som statistisk ligger på det højeste

indtægtsniveau, sammenlignes med de højestlønnede lønmodtagere.

Det er ikke muligt helt præcist at afgrænse begrebet „liberale erhverv“, men der sigtes med denne bestemmelse mod erhvervsvirksomhed, hvor den personlige arbejdsindsats er den væsentligste del af en tjenesteydelse og grunder sig på en uddannelse af et vist højere niveau hos tjenesteyderen som f. eks. læger, tandlæger, dyrlæger, advokater, landinspektører, ingeniører, arkitekter, revisorer, ejendomsmæglere og kiropraktorer.

De foreliggende indkomststatistikker, som væsentligst bygger på skatteopgørelser, er behæftet med nogen usikkerhed og vil sjældent være helt aktuelle.

Uanset disse mangler ved det statistiske materiale viser foreliggende tal dog en så markant højere gennemsnitsindtægt for de liberale erhvervsudøvere, at regeringen har fundet det rimeligt med særlig vægt at inddrage dette område i den foreslåede indkomstopolitiske løsning.

Til § 3.

Lovens gyldighedsperiode er sammenfaldende med overenskomstperioden 1977-79. Det forhold, at ændringsloven bortfalder den 28. februar 1979, indebærer, at pris- og avanceloven af 1974 på dette tidspunkt vil få det indhold, som den havde før ændringslovens vedtagelse.